

## PHỔ BIẾN KHOA HỌC KỸ THUẬT

### PHÒNG TRỪ BỆNH ĐẠO ÔN BẢO VỆ LÚA VỤ XUÂN 2022

Vụ Xuân 2022, đến ngày 21/2, toàn tỉnh đã gieo cấy được 91.624,04ha gồm 54.791ha lúa cấy, 36.904ha lúa gieo thẳng, 43.178ha lúa lai và 48.447ha lúa thuần. Giai đoạn đầu vụ (tháng 01), thời tiết khá thuận lợi, trời rét vừa thuận lợi cho việc gieo cấy - lúa sinh trưởng tốt; sang tháng 2 từ sau tết đến nay, trời rét, mưa ẩm liên tục và có đợt rét đậm, rét hại từ ngày (19-24/2) không thuận lợi cho lúa sinh trưởng nhưng lại thuận lợi cho nấm bệnh đạo ôn phát sinh gây hại; những ngày cuối tháng 2, trời có nắng ấm, lúa vào thời gian đẻ rộ nên bệnh đã phát sinh gây hại trên các trà lúa ở một số địa phương như: Hưng Nguyên, Tân Kỳ, Con Cuông, Thanh Chương... Thời gian tới, với tình hình thời tiết như hiện nay (ngày có nắng gió, đêm và sáng có mưa phùn ẩm độ cao, trên lá lúa có giọt sương...), bệnh sẽ tiếp tục phát sinh và có nguy cơ lây lan trên diện rộng, đặc biệt trên một số giống lúa dễ nhiễm bệnh như: X33, P6, Vật tư NA6, AC5, TBR 225, BC15, Nếp 352... và trên những ruộng bón phân không cân đối, bón thừa đạm, ruộng hay khô nước... Để giúp bà con nông dân hiểu và chủ động phòng trừ, chúng tôi giới thiệu về một số đặc điểm gây hại của bệnh ở điều kiện Nghệ An và biện pháp phòng trừ để bà con áp dụng.

#### 1. Triệu chứng gây hại

- Bệnh đạo ôn lá: Bệnh gây hại ở giai đoạn mạ, lúa đẻ nhánh đến đứng cái làm đòng. Lúc đầu vết bệnh chỉ nhỏ như đầu mũi kim, màu xám xanh giống như bị nước sôi, sau chuyển sang màu nâu, rồi lan rộng dần ra thành hình thoi, xung quanh màu nâu đậm, giữa màu xám trắng. Nếu bị nặng, nhiều vết bệnh liên kết lại với nhau tạo thành mảng lớn, có thể làm lá bị khô cháy, cây lúa lụi tàn, làm giảm năng suất nghiêm trọng.

- Bệnh đạo ôn cổ bông: Các vị trí khác nhau của bông lúa đều có thể bị bệnh, vết bệnh màu nâu xám hơi teo thắt lại. Vết bệnh trên cổ bông xuất hiện sớm làm bông lúa bị lép trắng hoàn toàn. Nếu bệnh xuất hiện muộn khi hạt đã vào chắc sẽ gây hiện tượng gãy cổ bông làm các hạt bị lép lửng. Bệnh có thể hại trên các nhánh gié lúa, làm

các hạt trên gié lúa bị lép lửng, giảm năng suất từ 20-50%. Vết bệnh ở hạt không định hình, có màu nâu xám hoặc nâu đen. Nấm ký sinh ở vỏ trấu và có thể ở bên trong hạt. Hạt giống bị bệnh là nguồn bệnh truyền từ vụ này sang vụ khác.

#### 2. Đặc điểm gây hại

- *Bệnh đạo ôn hại lá*: Bệnh có thể phát sinh gây hại ngay trên ruộng mạ trong tháng 01, đặc biệt trên các giống dễ nhiễm bệnh như: X33, P6, Vật tư NA6, AC5, TBR 225, BC15, Nếp 352... Đây là nguồn bệnh đầu vụ theo mạ lây lan ra ruộng cấy.

Trên ruộng cấy bệnh thường phát sinh từ cuối tháng 2 đầu tháng 3 trở đi. Bệnh gây hại mạnh ở thời kỳ lúa con gái (cao điểm trong tháng 3). Nếu gặp thời tiết âm u, mưa phùn kéo dài là điều kiện thuận lợi để bệnh phát triển lây lan mạnh trên diện rộng, đặc biệt những vùng đất pha cát, thâm canh còn thấp, bón quá thừa đạm, sử dụng giống nhiễm...

- *Bệnh đạo ôn cổ bông*: Bệnh thường gây hại từ đầu tháng 4 trở đi (cao điểm 05/4-20/4). Vào giai



Vết bệnh mới



Vết bệnh mãn tính



Ruộng bị bệnh nặng

đoạn lúa ôm đòng cho đến trổ nếu gặp thời tiết thuận lợi (trời mưa kéo dài, ẩm độ cao, sương mù nhiều...) bón thúc đòng bằng đạm hóa học là những điều kiện làm cho bệnh gây hại nặng. Bệnh cũng thường gây hại trên các ruộng bị nhiễm bệnh đạo ôn lá nặng, vùng ruộng gần đồi núi các huyện Thanh Chương, Nam Đàn, Anh Sơn... Đặc biệt các giống dễ nhiễm như nêu trên.

### 3. Biện pháp phòng trừ

- Để hạn chế bệnh bà con nông dân nên gieo cấy đúng lịch thời vụ (theo đề án của Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn và của các địa phương), đúng quy trình kỹ thuật, ứng dụng cấy lúa theo quy trình thâm canh lúa cải tiến (SRI), ba giảm ba tăng (ICM)... Bón phân cân đối hợp lý tập trung vào đầu vụ, không bón thúc đạm hóa học lai rai vào cuối vụ.

- Thường xuyên kiểm tra đồng ruộng ngay từ trên ruộng mạ, trong trường hợp ruộng mạ bị bệnh nặng thì dứt khoát không dùng để cấy, ruộng bị bệnh nhẹ phải xử lý thuốc đặc hiệu trước khi cấy 5-7 ngày.

- Thời kỳ đạo ôn lá: Thường xuyên kiểm tra ruộng, đặc biệt trên các ruộng giống dễ nhiễm bệnh, ruộng ở vùng vụ trước bị bệnh nặng, khi phát hiện lúa có chớm bệnh thì tạm ngừng bón thúc đạm hóa học, luôn giữ đủ nước trên ruộng, vãi vôi bột vào buổi sáng cho vôi bám vào lá lúa, theo dõi tiếp nếu bệnh ngừng thì

không phải phun thuốc, nếu bệnh tiếp tục phát triển (thời tiết thuận lợi) có từ 3-5% lá lúa có vết bệnh mới thì phun ngay bằng một trong các loại thuốc đặc hiệu có hoạt chất sau: *Tricyclazole, Isoprothiolane, Propiconazole, Fenoxanil, Tebuconazole...* (Beam 75WP, Flash 75Wp, Filia 525SE, Fuji-One 40EC, Katana 20SC, Vista 72.5WP...) theo liều khuyến cáo, ruộng bị nặng có thể phun hai lần cách nhau 5-7 ngày.

- Đối với đạo ôn cổ bông: Thời kỳ lúa ôm đòng-trổ cần theo dõi thời tiết chặt chẽ. Trong điều kiện gặp nhiệt độ thấp, ẩm độ cao, sáng sớm có nhiều sương mù... cần tiến hành phòng trừ bằng các loại thuốc đặc hiệu (như ở phần đạo ôn lá) trước và sau trổ 7 ngày với liều lượng thuốc cao hơn phần đạo ôn lá từ 10-20%.

*Chú ý:*

- Trong thời kỳ lúa bị bệnh tuyệt đối không được bón thêm đạm hóa học hoặc phun thêm phân bón lá, kích thích sinh trưởng.

- Các loại thuốc dạng bột cần hòa thuốc tan trước vào dụng cụ riêng sau đó cho vào bình phun rồi cho thêm đủ nước theo quy định khuấy đều phun ngay.

- Không hỗn hợp nhiều loại thuốc cùng một lúc, không hỗn hợp với phân bón lá.

- Không phun khi trời mưa, trên lá lúa còn giọt sương sẽ giảm hiệu lực của thuốc.

- Khi phun phải đủ lượng nước tối thiểu 20-30 lít/sào 500m<sup>2</sup> và phải phun ướt đều toàn bộ lá lúa.

- Phun xong sau 3-5 ngày kiểm tra nếu thấy vết bệnh mới (cấp tính) còn phát triển thì phải phun lại lần 2 (lần phun này có thể thay loại thuốc có hoạt chất khác với thuốc đã phun trước)./.

*Nguyễn Đình Hương*

*Chi cục Trồng trọt & Bảo vệ thực vật Nghệ An*